

Monumentnummer*: 519821

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 06 november 2001
Kadaster deel/nr 82882/161

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Leeuwarden		Leeuwarden		Fryslân			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Bildtsestraat	21			8913 EB	Leeuwarden		
Bildtsestraat	23			8913 EB	Leeuwarden		
Bildtsestraat	25			8913 EB	Leeuwarden		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel	
Leeuwarden		D				9495	

Omschrijving**

Inleiding

Drievoudige WONING deel uitmakende van een COMPLEX van 70 MIDDENSTANDSWONINGEN, in 1919-1921 in Interbellum stijl gerealiseerd voor de Coöperatieve Vereniging Woningbouw naar ontwerp van Doeke Meintema. 17 Grote woningen van twee bouwlagen met flauwe schildkappen aan de Harlingerstraatweg 45 t/m 73 en Marssumerstraat 1 en 2 en 53 kleine woningen van één bouwlaag met hoge, gebroken schildkappen aan Marssumerstraat 4 t/m 18 en 3 t/m 9, Franekerstraat 68 t/m 74, Menaldumerstraat 2 t/m 18, Bildtsestraat 7 t/m 25 en 14 t/m 32 en Engelumerstraat 1 t/m 15.

Architect Doeke Meintema stond een eenvoud van architectuur voor; zijn bouwwerken moesten een beeld oproepen waarvan kon worden afgelezen hoe de gebruiksruidten in elkaar staken en ook moesten laten zien hoe ze gebouwd waren en welke bouwmaterialen waren toegepast. Hij noemde zijn bouwwerken een heel klein beetje kunst. Naar aanleiding van een herdenkingstentoonstelling na zijn overlijden werd geschreven: "Juist het pretentielooze, het afwijzen van modieuze stromingen, het prijs stellen op eigen, stoer karakter, is in het werk van Meintema zoo aantrekkelijk".

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het complex van 70 woningen is stedenbouwkundig levendig in het grotere geheel van de wijk geweven. De karakteristieke architectuur van zowel de grote als de kleine woningen en de levendige geleding in verspringende blokjes van twee en vier woningen en enkele langere stroken zorgen niettemin voor een sterke architectonische en ruimtelijke coherentie. Die levendige groepering met voortuintjes van verschillende diepte aan straten met voor die tijd brede profielen roept enigszins de sfeer van een tuinstad op. Bij een renovatie aan het einde van de jaren zeventig is de oorspronkelijke inrichting van de woningen gemoderniseerd zonder dat de indeling erg heeft geleden. De nieuwe buitendeuren en raamindelingen hebben toen een andere vorm gekregen, waardoor het metrum van vensters en deurlichten niet meer overeenkomen.

Omschrijving

EXTERIEUR: Het woningblok maakt deel uit van een groep van 53 woningen aan Marsummer-, Franeker-, Menaldumer- Bildtse- en Engelumstraat van één bouwlaag met grote, gebroken kappen. De groepen woningen verspringen ten opzichte van elkaar. De woningen zijn gebouwd op rechthoekige plattegronden, waarbij twee in één blok samengevat zijn en de derde, nummer 32, ver teruggerooid, maar wel aangebouwd is. Ze bezitten losstaande bergingen van één laag, gebouwd van baksteen en voorzien van schilddakjes met pannen. De muren zijn gemetseld licht gemêleerde rode baksteen in Vlaams verband zonder verdiept voegwerk. De koppenlagen ter ontlasting van deur en vensters zijn tot een iets uitgemetselde laag over volle breedte en diepte doorgetrokken. De oorspronkelijke deuren zijn tijdens de renovatie in 1978 vervangen door deuren, eveneens met vierruitslicht, maar met andere verhoudingen. Binnen de deurkozijnen zitten lage, vierledige bovenlichten. Alleen de woning Bildtsestraat 23 heeft nog een oorspronkelijke deur met aan de bovenzijde van de lichten hoekvullingen. Van nr. 23 zijn ook nog verschillende originele vensters met hang- en sluitwerk, en zelfs ruitjes van cylinderglas aanwezig. De woningen zijn op de begane grond verder geopend met (gerenoveerde) dubbele zesruitsvensters. In vrijliggende zijgevels een zesruitsvenster. De achtergevel geopend met openslaande deuren met roeden en een achter(keuken)deur met een smal staand venster. Alleen Bildtsestraat 23 heeft nog een glazen, op een muur en een schoor rustend afdak. Alle woningen hebben hoge gebroken kappen waar de onderschilden licht hol gebogen zijn. De daken zijn voorzien van zinken mastgoten. Elke woning heeft een flinke kapel op voor- en achterschild, voorzien van een dubbel vierruitsvenster met een houten geveltopje en een zadeldak met overstek.

INTERIEUR: De woningen hebben oorspronkelijk op de begane grond een indeling van gang annex trappenhuis; daarachter de keuken en daarnaast de kamers en suite en onder de kap drie, vrij kleine slaapkamers. De suite-structuur is in vrijwel alle woningen uitgebroken tot een grote woonkamer. In woning nr. 23 waarin meer originele aspecten zijn bewaard, is aan de balkenplafonds de suitestructuur nog te herkennen. In deze woning is het venster aan de voorzijde omkaderd met een kastenportaal van paneelwerk en met paneeldeuren voor de kasten. Op de verdieping heeft de meeste vertrekken nog balkenplafonds en in de wanden gebouwde kasten. De indeling met onder meer paneeldeuren is overigens hoogst eenvoudig. Het interieur van Bildtsestraat valt binnen; de overige vallen buiten de bescherming. Verder hebben bij de renovatie nog wat vernieuwingen plaatsgevonden. Zo zijn de achter de keuken aanwezige luifels weggenomen.

WAARDERING

De drievoudige middenstandswoning is als element van het complex van 70 woningen van algemeen historisch, architectuurhistorisch, architectonisch en stedenbouwkundig belang

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als relatief vroeg voorbeeld van corporatieve bouw van middenstandswoningen vlak voor de financiële kentering in de volkhuysvesting;
- vanwege de belangrijke plaats die de complex woningen inneemt in het oeuvre van de vooraanstaande architect Doeke Meintema;
- vanwege de uitwendig nagenoeg (op deuren en ramen na) gave Interbellum stijl op een ingetogen en nieuwe, niet meer naar historische stijlen verwijzende architectuur, waarbij dit type woning gekarakteriseerd is door de opmerkelijke gebroken kap;
- vanwege de belangrijke exterieure en interieure oorspronkelijke aspecten die uitsluitend de woning Bildtsestraat nog bezit;
- vanwege de levendige groepering van de woningen, waarbij de architect met bloksgewijze, maar ook gekoppelde verspringingen in de straten met toch al brede profielen en vooral bij de hoeken zoveel ruimte heeft gesuggereerd dat een tuinstad-achtig resultaat is bereikt, een beeld dat nader vorm heeft gekregen door de afgrenzingen met ligusterhagen.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis